

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Corpus Juris Canonici

Gregor <XIII., Papst>

M. DC. LXI. Coloniae Munatianaee, 1661

XXI. De Censibus, Exactionibus & Procurationibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62953](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62953)

Sed cum tam de locali, quam de personali subjectione, de quibus, quae ad Episcopatum iure ordinis, quam lege jurisdictionis pertinent, supra locis congruis locuti fuimus: transeamus nunc ad eam subjectionem, quae cognoscitur ex solutione census, & rerum quae lege Diocetana ad ordinatum pertinent.

DE CENSIBUS, EXACTIONIBUS, ET PROCURATIONIBUS. TITVLVS XXI.

Census generaliter sumptus continet omnem pensionem, specialiter vero tantum cathedralicum, h. d.

Census appellatio generalis est, sumiturque pro omni pensione, quae praeter de Ecclesiasticis proventibus singulis annis in signum subjectionis, vel alterius iuris penditur. Speciali tamen nomine census, qui Episcopo ab Ecclesiis in argumentum subjectionis tribuitur, Cathedralicum appellatur: eo quod ob honorem cathedrae perfolvatur.

Quibus temporibus, & quibus causis potest census constitui in Ecclesia, h. d.

Constituuntur autem census, aut fundationis tempore, aut consecrationis, aut donationis, aut tempore immunitatis indulta. Fundationis aut consecrationis tempore census imponitur, quia veluti praeter ordinatum consensum, nec fundari, nec dedicari potest Ecclesia: ita eodem tempore certum censum Episcopi in subjectionis signum constituere poterit. Sed nec illud insolitum, aut novum haberi debet, ut cum Episcopi Ecclesias pios locis rite concesserint, aut exemptas fecerint, aliquid sibi in eis pensionis nomine reserveant. Sedes quoque Apostolica cum libertatis privilegium vel etiam quibusdam Ecclesiis protectionis indulget praedictum, censum gratis oblatum suscipit, & in literis Apostolicis, ad futurorum Pontificum memoriam quantitas census exprimitur. Sed a patrono fundationis tempore poterit Episcopus moderatos sumptus constituere.

Simplex sacerdos non possunt propterea Ecclesias sacras consecrare, & quae de facto id fecerit, ab Ecclesia remouebitur, h. d.

Simplex autem sacerdos, vel clericus non possunt Ecclesias, quibus praesunt, propria autoritate, praesertim post eorum decessum, censuales efficere. Ideoque b qui ab eisdem quadam collusionione pensionem annuam de Ecclesiis receperint, illis defunctis super pensionis receptione audiendi non erunt, si Romani Pontificis, aut alterius, qui de iure id facere poterit, auctoritatem super hoc non interuenisse constiterit. Quin potius collusionem e talia facere comperiti fuerint, ab ipsis Ecclesiis remouendi erunt.

Episcopus non potest novum censum imponere, vel veterem augere, praeter cathedralicum, h. d.

Sed a nec Episcopus ipse, aut quilibet alius Ecclesiis novos census imponere, aut veterem augere, aut partem proventuum suis usibus vendicare poterit: idque a deo obtinet, ut etiam si iuramentum e de novo censu perfoluendo quis susceperit, non propterea solvere, sed absolvi ab illicito iurejurando debeat. Nec quicquam proferat, quod Episcopus, vel quilibet de novo f illas de manibus laicorum eripuerit: nam nec eo casu praeter cathedralicum, & quae ceteris imponuntur, aliquid exigi poterit.

Ex causa & non in propriam utilitatem potest Episcopus novum censum constituere, vel augere veterem, accedente consensu capituli, hoc dicit.

a C. praeterea, in fin. extr. de ju. patron. b Canon. praeterea, extr. cod. tit. c Ca. cum clerici, extr. cod. tit. d C. prohibemus, extr. co. tit. e C. significavit, d. tit. f Canon. Eccles. extr. extr. cod. tit.

Qvod autem diximus, Episcopum nec novum censum imponere, nec augere veterem, ita intelligi oportet, si in propriam vel utilitatem conueniat. Ceterum si non in suam, sed in alterius sibi subiectae Ecclesiae commodum, ex iusta causa, vel novum censum constituere, vel veterem augere, vel etiam minime vel capituli accedente consensu, id sibi minime intendat.

Provinciae & Ecclesiae de proprio censu in personam non possunt constituere, h. d.

Sed quis erit modus obsequiorum Metropolitanorum, & Hibendorum, si qua de novo a curia praesentata ad alicujus Ecclesiae jurisdictionem accesserint. In dicto responsum est, id observari debere, quod in ista provincia observatum reperitur.

Episcopi visitationibus debent praesentari, h. d.

Literis praesentatis diocetanae visitationibus h. d. curatio debetur. Est autem procuratio necessarium sumptuum exhibitio. Nam cum Episcopus in testimonio suffraganeum congruum sit, ut quibusdam recipimus; eisdem etiam temporalia debent assignari: cum rectissime constitutum est, ut curia praesentatam peragendo divina nobis exhiberet, h. d. nobis temporalia exhibeantur.

Episcopus remittit Ecclesiae fructus, non videtur procuratorem, sed illam de fructibus possit committere, & procuratorem non praesentari, h. d.

Ad visitationem annexa est procuratio, Episcopus e alicui Episcopo omnia servia remittenda visitanti nisi hominum moderata debentur procuratio: quam si visitati exhibere negaverint, a visitatione contumaces rite videntur sentiri, eorumque obsequia observanda, cum nec ullam advenit procuratorem: quae ratione visitationis impedit, praesentari curare dignoscatur e.

Qui visitare possunt, & quid Archiepiscopi possint procuratorem, etiam cum suffraganeis non sint visitandi, h. d.

Visitandi vero sollicitudo non modo in Episcopis, verum etiam Archiepiscopis, Praesentatis, & Decanis Apostolicae legatis, nunciis, Archidiaconis, & Decanis: qui quidem ne non tam divina, quam propria quaevisivile videri possint, caute proscribunt, ut ea, quae tam generali, quam Lateranensi concilio a communi, & quae Innocentiana e constitutione, super visitationibus salubriter constituta competenter observari debent. Quod autem diximus, Archiepiscopos debent tunc licere provinciam, ac procuratorem, cum visitationis, tunc etiam sibi locum visitandi, cum suffraganeis argui negligentiae nomine non possunt: nec omnium propterea minus sibi libere visitare provinciam poterunt.

Ob oratorium non est exigenda procuratio, & ob id non visitari potest Episcopus ex quo curiam praesentat, h. d.

Procuratio e admodum sumus, propter procuratorem, in quo quis interdum celebrat, procuratorem, quae visitationis ratione debentur, a procuratore exigi vel extorqueri non possit: sed nec illi ex quibus subditos suos Episcopi gravare debent, a procuratore eisdem multae super omnium necessitatibus, quibus si manifesta ac probabilis causa extiterit, quae charitate moderatum ab eis postulare, subditum visitandi erunt.

a C. super cod. extr. cod. tit. b Extr. cod. tit. c Ca. cum Apostolicis, extr. cod. tit. d C. per nos non, extr. cod. tit. e Ca. cum vobis ab illis, extr. cod. tit. f Ca. per nos, extr. cod. tit. g Clem. 1. d. tit. & can. super, & can. cum rebus, extr. cod. tit. h Ca. cum Episcopis, extr. cod. tit. i Ca. g. Can. 2. cod. tit. in 6. h Ca. cum Episcopis, extr. cod. tit. i Ca. g. Can. 2. cod. tit. in 6. k C. extr. cod. tit. l C. cum Episcopis, extr. cod. tit.

